

30.1.2015

Dnro 4413/4/14

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Tapio Rätty

PÄÄTÖKSEEN LIITETTY VALITUSOSOITUS SOSIAALIASIOISSA OLI VIRHEELLINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 20.10.2014 lähettämään sähköpostikirjoituksessa hyvinvointipalvelujen käytössä olevaa toimielimen päätökseen liitettävää valitusosoitusta.

2 SELVITYS

- - -

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Mainitun säännöksen 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Hallintolain 43 §:n mukaan hallintopäätös on annettava kirjallisesti. Hallintolain 46 §:n mukaan, jos päätökseen on ennen valituksen tekemistä vaadittava oikaisua erikseen säädettyssä oikaisuvaatimusmenettelyssä, ohjeet tällaisen oikaisukeinon käyttämisestä on annettava samanaikaisesti päätöksen kanssa. Hallintolain 46 §:n 3 momentin mukaan oikaisukeinojen käyttämistä koskevien ohjeiden sisällöstä on soveltuvin osin voimassa, mitä hallintolain 47 ja 49 §:ssä säädetään valitusosoituksesta.

Hallintolain 47 §:n mukaan päätökseen, johon saa hakea muutosta valittamalla, on liitettävä valitusosoitus. Valitusosoituksessa on säännöksen mukaan mainittava valitusviranomainen, viranomainen, jolle valituskirjelmä on toimitettava sekä valitusaika ja mistä valitusaika lasketaan.

Vammaispalvelulain 17 §:n mukaan muutoksenhausta vammaispalvelulaissa tarkoitetussa asioissa on voimassa, mitä sosiaalihuoltolain 45, 47, 48 ja 51 §:ssä on säädetty sekä mitä vammaispalvelulaissa säädetään.

Vammaispalvelulain 18 §:n mukaan sosiaalilautakunnan päätökseen, joka koskee vammaispalvelulaissa henkilölle tarkoitettua palvelua ja taloudellista tukitoimea, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Sosiaalihuoltolain 46 §:n mukaan muutosta sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen päätökseen haetaan valittamalla hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain 6 §:ssä on säädetty maksuttomista suoritteista. Säännöksen mukaan käsittelymaksua ei peritä korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja hallinto-oikeudessa mm. sosiaaliasioissa, julkisoikeudellista palvelussuhdetta tai vaaleja koskevissa asioissa eikä hallinto-oikeudessa verotusta, kunnallisverosta vapauttamista, valtionavustusta tai julkisia maksuja koskevissa asioissa.

3.2

Saatu selvitys ja arviointi

Kantelukirjoituksen mukaan kaupungilla on ollut käytössään valitusosoitus, jossa on erikseen todettu suoritettavista oikeudenkäyntimaksuista.

Valitusosoituksen mainitun kohdan mukaan *"tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain nojalla muutoksenhakijalta voidaan periä oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 97 euroa."*

- - -

Arvioin asiaa seuraavasti.

Hyvinvointipalvelujen käyttämässä valitusosoituksessa on ollut virhe, jonka mukaan muun muassa sosiaaliasioissa voitaisiin periä oikeudenkäyntimaksu. Kuten olen edellä todennut, sosiaalihuollon alaan liittyvien valitusten käsittely on tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain mukaan korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja hallinto-oikeudessa maksutonta.

Pidän valitusosoituksessa ollutta virhettä vakavana, koska maininta oikeudenkäyntimaksun suorittamisesta on saattanut vaikuttaa siihen, että sosiaalihuollon asiakas on arvioidessaan viranomaisen tekemän ratkaisun tai päätöksen oikeellisuutta valituksen mahdollisen maksullisuuden takia luopunut oikeudestaan valittaa viranomaisen päätöksestä. Pidän virhettä senkin johdosta vakavana, että sosiaalihuollon alaan liittyvissä asioissa on usein kysymys sellaisista oikeuksista ja viranomaisen velvollisuuksista, jotka vaikuttavat sosiaalihuollon asiakkaan oikeuteen saada ihmisarvoisen elämän edellyttämää välttämätöntä toimeentuloa ja huolenpitoa.

Korostan vielä, että viranomaisen on varmistuttava siitä, että sen käyttämät lomakkeet tai päätöspohjat, joilla puututaan asiakkaan oikeuksiin tai velvollisuuksiin tai joiden perusteella asiakas saa oikeuksiaan toteutettua ovat virheettömiä, selkeitä ja asiakkaalle ymmärrettäviä.

- - -

Valitusosoituksesta tulisi ilmetä suoraan se, ettei sosiaalihuollon alaan liittyvissä valitusasioissa oikeudenkäyntimaksua peritä. Tällainen menettely olisi hyvän hallinnonmukainen ja toteuttaisi paremmin sosiaalihuollon asiakkaalle kuuluvia oikeuksia ja vähentäisi mahdollista väärinkäsityksen riskiä.

- - -

Hyvinvointipalvelut ilmoitti korjanneensa valitusosoituksessa olleen virheen.